

ingediend op **422** (2024-2025) – Nr. 1
9 juli 2025 (2024-2025)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Andy Pieters, Sanne Van Looy, Hans Vanhoof,
Jurgen Callaerts, Paul Van Miert, An Hermans en Philippe Muyters

over de toekomst van gebieden voor
gemotoriseerde geluidsproducerende sporten
in Vlaanderen

1. Situering en context

Op 22 december 2017 heeft de Vlaamse Regering de conceptnota over de zoektocht naar motorcrossterreinen goedgekeurd. Daarin werd beslist dat de Vlaamse Regering haar werkwijze voor de zoektocht naar nieuwe terreinen voor motorcross bijstelt. Er wordt sindsdien ingezet op een vraaggerichte benadering waarin de terreinvoorstellen die worden gepresenteerd, elk op hun merites zullen worden beoordeeld. De eigen, actieve zoektocht naar alternatieve locaties werd stopgezet omdat er een gebrek is aan kansrijke alternatieven.

Bij Sport Vlaanderen is in diezelfde periode de cel Omgeving opgericht, die de nodige expertise in huis heeft om dergelijke terreinvoorstellen te onderzoeken en daarbij in overleg treedt met het Departement Omgeving. Er is dus met andere woorden geen actieve zoektocht meer vanuit de Vlaamse Regering. Er zijn momenteel geen sites in onderzoek.

Op 22 december 2023 heeft de bevoegde minister aan de Vlaamse Regering de mededeling bezorgd over de stand van zaken met betrekking tot gebieden voor gemotoriseerde geluidsproducerende sporten in Vlaanderen, met een overzicht van de geleverde en te leveren inspanningen voor de diverse motorsporten. Daarin wordt erkend dat gemotoriseerde geluidsproducerende sporten zoals motorcross of rallycross door hun aard specifieke terreinen vereisen, maar in Vlaanderen onder druk staan door de beperkte beschikbare ruimte voor die sporttakken, door kritiek over geluids- of stofhinder, door de milieu- en natuurregelgeving, en door het belang van een lokaal draagvlak.

Vlaanderen heeft een mooie geschiedenis in de diverse motorsporten. Het moet de vaste ambitie van Vlaanderen zijn om ook in de toekomst te zorgen voor een plaats voor gemotoriseerde geluidsproducerende sporten: waar dat mogelijk is, en in evenwicht met de bescherming van de mens en het milieu.

Het is in dit dossier geen keuze tussen het maximaal faciliteren van die sporten enerzijds en het voorkomen van de nadelige effecten ervan op mens en omgeving anderzijds. Deze conceptnota is opgevat als een soort van masterplan dat het startsein wil geven voor een traject naar meer rechtszekerheid op lange termijn en een duurzame toekomst voor het beperkt aantal beschikbare terreinen in Vlaanderen, in evenwicht met mens en milieu. Daarmee wordt een antwoord geboden op een aantal lacunes of onvolmaaktheden in de bestaande regelgeving, worden enkele noodzakelijke wijzigingen van de bestaande regelgeving voorgesteld en wordt gestreefd naar de versnelling van enkele lopende processen.

2. Mogelijke locaties in Vlaanderen

De hierboven vermelde mededeling over de stand van zaken met betrekking tot gebieden voor gemotoriseerde geluidsproducerende sporten in Vlaanderen wordt hieronder aangevuld voor de dossiers die sinds eind 2023 geëvolueerd zijn.

2.1. Motorcross

België is met meer dan vijftig individuele wereldtitels een topland voor motorcross en kan die status alleen maar behouden door jong talent de kans te geven zich in eigen land verder te ontplooien. Er is behoefte aan oefengebieden doordat in de loop der jaren veel trainingsterreinen zijn gesloten, zeker na de sluiting van het circuit van Waterloo in Maaseik. In 1990 had Vlaanderen nog 103 permanente motorcrossterreinen. De afgelopen decennia is dat aantal gestaag gedaald waardoor er nu in Vlaanderen nog maar vier circuits overblijven (Genk, Lille, Lommel, Balen).

De vergunningverlenende overheid heeft geprobeerd om uitbaters van motorcross-terreinen de voorbije jaren maximale rechtszekerheid te geven op bestaande terreinen binnen het geldende regelgevende instrumentarium en het vergunningenbeleid. Daarbij werd regelmatig gerechtelijk tussenbeide gekomen, zoals hieronder blijkt.

MX Hondapark Balen (vzw EG EVENTS), Grote Heideweg z/n, 2491 Balen (Olmen): omgevingsvergunning tot 2031

Het Hondapark van Olmen is al sinds 1972 een begrip en was sinds 1989 vergund. De recentste milieuvergunning verliep in 2019, waarna de uitbater een hernieuwingsprocedure heeft opgestart.

De deputatie van de provincie Antwerpen heeft op 22 juni 2017 een milieuvergunning verleend, waarna een beroep volgde door enkele verenigingen en particulieren uit de buurt. Niettemin verleende de toenmalige minister in beroep alsnog een vergunning op 10 januari 2018. De Raad van State was van mening dat de beoordeling van de mogelijke geluidshinder onzorgvuldig was uitgevoerd en vernietigde daarom in februari 2024 die beslissing.

Daarmee legde de Raad van State een bom onder de Vlaamse motorsport. Motorsport Vlaanderen en de kabinetten Omgeving en Sport gingen meteen in overleg om naar oplossingen te zoeken.

Op 24 september 2021 werd via ministerieel besluit AMV/157724/1003 een omgevingsvergunning afgeleverd met geluidsrelevante bijzondere voorwaarden als gevolg van de beroepsprocedure van besluit MLAV1-2017-0090 van de deputatie van de provincie Antwerpen (naar aanleiding van arrest 249.746 van de Raad van State). De omgevingsvergunning gaat over één omloop voor hoogdynamische motoren voor trainingen van 1800 meter, één beginnersomloop voor minder dynamische motoren van 600 meter en één miniomloop voor kinderen van 300 meter.

Met dat besluit kwam de Vlaamse overheid maximaal tegemoet aan de opmerkingen van de Raad van State over de eerdere beslissingen in het dossier. De exploitatie en de impact op het geluid werden maximaal gemotiveerd en beoordeeld, wat ook enkele voorwaarden tot gevolg had.

Rondom het terrein zijn bermen met houtkanten aangelegd, en in het noorden ook een bosstrook van 80 meter. Het dichtstbijzijnde woongebied ligt op een afstand van 810 meter. De aanvrager deed bovendien zélf afstand van de wens om wedstrijden tussen hoogdynamische motoren te organiseren, omdat die normaal gezien worden georganiseerd met 30-40-motoren en de uitbater tot nader order niet kon aantonen dat daarvoor aan de geluidsnormen zou worden voldaan. Wel werden tot negen wedstrijden per jaar mogelijk gemaakt voor laagdynamische en elektrische motoren.

Milieuorganisatie Valk vzw diende evenwel opnieuw klacht in tegen de nieuwe omgevingsvergunning. De Raad van State oordeelde in dat dossier dat de toenmalige Vlaamse Regering in 1999 ten onrechte de spoedeisendheid had ingeroepen bij de afdeling Wetgeving van de Raad van State om binnen drie dagen een advies te ontvangen voor haar regelgeving. Op basis daarvan werd de omgevingsvergunning vernietigd in februari 2024. De Raad van State gaf de bevoegde minister evenwel opnieuw de kans om een vergunningsbeslissing te nemen. De bevoegde minister werkte een nieuwe omstandige motivatie uit en verleende een nieuwe vergunning in april 2024. Die geldt voor zeven jaar, tot 2031.

In 2021 herdoopte de uitbater het domein met de naam MotorPark. Het ging immers niet langer alleen om een motorcrosspark, maar om een 'Motor Education Center' dat gericht is op opleidingen.

Vzw Motorclub Lille, Rooverstraat z/n, 2275 Lille: omgevingsvergunning tot 15 december 2029 vernietigd

Motorclub Lille baat een motorcrossterrein uit op een zone-eigen bestemmingsgebied aan de Rooverstraat in Lille. De locatie bestaat sinds 1974. De vorige milieuvergunning liep tot 31 juli 2022. Er werd een vergunning in eerste aanleg verleend door de provincie Antwerpen op 10 februari 2022. Daartegen zijn onder meer Natuurpunt en vier buurtbewoners in beroep gegaan.

Zowel de gemeente Lille als de Gewestelijke Omgevingsvergunningscommissie (GOVC) gaven een voorwaardelijk gunstig advies. Die laatste oordeelde dat het dossier niet voldoet om een omgevingsvergunning van twintig jaar af te leveren, zoals oorspronkelijk was aangevraagd. Zo was er volgens de GOVC bijkomend onderzoek nodig, onder meer naar mogelijke alternatieven of het gebrek daaraan, om een dergelijke langdurige uitspraak te kunnen doen. De GOVC was tegelijk van mening dat de geluidsimpact wel degelijk tot een aanvaardbaar niveau beperkt kan worden, op voorwaarde dat enkele weekends per maand rust wordt ingelast en enkele beperkingen tijdens het broedseizoen worden nageleefd. Het terrein ligt op 1000 meter van een woongebied met landelijk karakter.

Via het ministerieel besluit OMV/2021135162 van 15 december 2022 werd een omgevingsvergunning afgeleverd, waarbij geluidsrelevante bijzondere voorwaarden werden opgelegd als gevolg van de beroepsprocedure van het besluit OMGP-2021-0320 van de deputatie van de provincie Antwerpen. Daarmee leverde de Vlaamse overheid een voorwaardelijke omgevingsvergunning af voor een periode van zeven jaar.

Na een beroep bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVb) werd de omgevingsvergunning evenwel vernietigd op 11 januari 2024 én geweigerd. De rechter gebruikte de relatief uitzonderlijke procedure waarbij de rechter in de plaats treedt van de vergunningverlenende overheid. Het terrein wordt daardoor alleen gebruikt voor e-bikes.

MX Stedelijk Motorcrosscentrum Lommel: omgevingsvergunning van onbepaalde duur (en tot 11 augustus 2031 voor de grondwaterwinning in kwestie)

De vzw Stedelijk Motorcrosscentrum werd opgericht in 1970 en heeft een rijke geschiedenis. In april 2020 liep de vergunning van de motorcrossomloop in Lommel evenwel ten einde. De provincie Limburg leverde een nieuwe omgevingsvergunning af. Na een beroep van een buurtbewoner kwam de aanvraag terecht bij de Vlaamse minister van Omgeving.

Na gunstige adviezen van onder meer het Agentschap voor Natuur en Bos, het schepencollege van Lommel en de GOVC zette de bevoegde minister via het ministerieel besluit OMV/2022072615 van 19 augustus 2021 het licht op groen voor een omgevingsvergunning met bijzondere voorwaarden om de geluidshinder tot een aanvaardbaar niveau te beperken. Zo worden maximale geluidsnormen opgelegd voor de dichtstbijzijnde woonwijk, die op 750 meter afstand van de omloop ligt. Daarnaast moet er een continu meetnetwerk worden geïnstalleerd om de geluidshinder te monitoren.

Rondom het circuit ligt een zandberm van 6 meter hoog en 20 tot 60 meter breed, begroeid met struiken en bomen. Die moet ervoor zorgen dat het circuit het zicht van de buurt niet belemmert. Daarnaast worden er ook specifieke openingsuren opgelegd waarop er mag worden gecrost op de omloop: tijdens de week tussen 13 uur en 19 uur, in het weekend tot 18 uur. Tien keer per jaar mag er tijdens events van die openingstijden worden afgeweken. Dan mag er tussen 10 uur en 19 uur

worden gecrost. Tot slot moet er minstens één sluitingsdag per week zijn en moet de omloop minstens één zondag per maand gesloten zijn.

Nadat de vergunning van de motorcrossloop in Lommel werd verlengd, vroeg de uitbater een bijstelling van de vergunningsvoorwaarden aan om internationale wedstrijden mogelijk te maken. De deputatie leverde die af in 2022, maar er werd beroep tegen de vergunning aangetekend waardoor het dossier naar het Vlaamse niveau verhuisde. In het ministerieel besluit OMV/2022072615 van 19 april 2023 hield de minister rekening met de bezwaren van de buurt en willigde ze het verzoek gedeeltelijk in. Nationale en internationale wedstrijden worden daardoor mogelijk, maar strikte voorwaarden moeten de geluidshinder tot een aanvaardbaar niveau beperken.

Eerst en vooral blijven de huidige openingsuren ongewijzigd. Zo zal er alleen gecrost kunnen worden op weekdays tussen 13 en 19 uur en tijdens het weekend tot 18 uur. Voor speciale events mag het circuit uitzonderlijk zijn deuren langer openhouden. De omloop moet elke maandag en minstens één zondag per maand gesloten zijn. Er werd weliswaar begrip getoond voor de vraag van omwonenden om de zondagse sluitingsdagen bij het begin van het kalenderjaar bekend te maken. Dat werd als voorwaarde opgelegd in de omgevingsvergunning.

Bovendien moet de uitbater van het circuit binnen een jaar na de goedkeuring een systeem installeren waarmee het geluidsniveau continu wordt gemonitord. Een digitaal klachtensysteem zal verder zorgen voor een snelle en adequate opvolging van eventuele geluidshinder. Tot slot blijft het maximaal aantal motoren op het circuit behouden. Driemaal per jaar wordt daarop een uitzondering toegestaan om internationale wedstrijden, tot 45 competitieve motoren, te kunnen organiseren.

In het voorjaar van 2025 heeft de deputatie van de provincie Limburg, na een bijstellingsprocedure, enkele wijzigingen aangebracht aan de omgevingsvergunning. Het derde meetpunt werd daarbij geschrapt als voorwaarde, het aantal rijders tijdens trainingen werd verhoogd van twintig naar dertig, maar de maximale geluidsnorm werd behouden.

Horensbergdam: lopende omgevingsvergunningsprocedure

Horensbergdam is een activiteitsite voor motorvoertuigen. De site is gelegen aan de N75 Europalaan, aan de rand van het Nationaal Park Hoge Kempen tussen Waterschei en As. Op dat terrein zijn Action Invest (Karting Genk), Auto Motoclub Genk (Motocross Genk) en Model Race Genk actief.

Op het terrein Horensbergdam worden sinds de jaren 1960 motorcrossactiviteiten georganiseerd. In 1988 heeft het gemeentebestuur van Genk het initiatief genomen om alle motorcrossactiviteiten binnen de gemeente te centraliseren op Horensbergdam. Tot omstreeks 1994 werden op Horensbergdam motorcrossactiviteiten uitgevoerd. Het motorcrossen gebeurde in een zone die volgens het toen vigerende gewestplan bestemd was als natuurgebied. Van 1995 tot 2000 is het motorcrosscircuit opgeheven omdat die activiteit niet langer getolereerd werd in het natuurgebied. Sinds de gewestplanwijziging van 6 oktober 2000 kan het motorcrossen opnieuw uitgeoefend worden in de zone die daar eerder voor gebruikt werd, maar die sinds die datum werd bestemd als recreatiegebied. Sinds 10 mei 2006 is de uitbating van het permanente crosscircuit aan Horensbergdam gestart. De huidige vergunningen werden ook verleend voor een termijn die eindigt op 9 maart 2025.

Karting Genk is een openluchtcircuit voor karting in Genk. Het kartcircuit van Genk werd in 1983 opgericht. In 2005 werd het circuit vernieuwd en uitgebreid om aan de FIA-standaarden (Fédération Internationale de l'Automobile) te voldoen. Zowel in 2011 als in 2018 was het circuit van Genk het decor van het wereldkampioenschap.

Op 8 maart 2005 heeft het stadsbestuur van Genk een milieuvergunning afgeleverd. Op 2 juni 2022 heeft het provinciebestuur van Limburg een beperkte bijstelling van de voorwaarden vergund.

De vzw Model Race Genk is in 2000 opgericht met als doel de modelrace (RC-auto's) te promoten. Dat doel wil de club voornamelijk verwezenlijken door te zorgen voor de nodige accommodatie en door wedstrijden te organiseren. Sinds 2006 worden de activiteiten uitgevoerd op een outdoorcircuit op de site Horensbergdam. Model Race Genk is lid van de vzw Federation Belgian Automodelsports (FBA), de Belgische automodelbouwfederatie. Voor de exploitatie van het modelracecircuit is nog geen specifieke omgevingsvergunning beschikbaar.

Op dit moment lopen een project-milieu-effectrapport (project-MER) en omgevingsvergunningsaanvraag om de bestaande omgevingsvergunning op die site te vernieuwen. Het project-MER werd op 1 augustus 2024 door de Vlaamse administratie gunstig beoordeeld en goedgekeurd.

Uit schriftelijke vraag nr. 30 van Vlaams volksvertegenwoordiger Andy Pieters aan minister Jo Brouns (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2024-25, nr. 30, aan minister Jo Brouns), waarin de verschillende adviezen en het proces van de vergunningsverlening gedetailleerd werden toegelicht, blijkt dat de deputatie van de provincie Limburg op 5 september 2024 een omgevingsvergunning heeft verleend aan de vzw Genker Kart Vereniging. Tijdens de beroepsperiode tot 16 oktober 2024 werden geen beroepen ingediend.

Een omgevingsvergunningsprocedure voor Auto Motoclub Genk (motorcross) loopt momenteel nog.

2.2. Rallycross

Wat de rallycrosscircuits betreft, is het aantal terreinen in Vlaanderen helaas op twee vingers te tellen: Arendonk en Maasmechelen. De vergunningverlenende overheid heeft geprobeerd om uitbaters van motorcrosssterreinen de voorbije jaren maximale rechtszekerheid te geven op bestaande terreinen, binnen het geldende regelgevende instrumentarium en het vergunningenbeleid. Daarbij werd regelmatig gerechtelijk tussenbeide gekomen. De conclusie is evenwel dat beide circuits een omgevingsvergunning hebben die vrij is van beroepen. Hieronder volgt een overzicht van hun voorgeschiedenis.

Vzw Glosso Circuit Arendonk, Schotelven 143/N139, 2370 Arendonk: omgevingsvergunning van onbepaalde duur

In augustus 1993 werd voor het laatst een Europese wedstrijd gehouden op het Glosso Circuit Arendonk. Daarna was dat niet langer toegestaan, doordat twee bochten op het circuit zich in een natuurgebied bevonden en een omgevingsvergunning geen sluitend antwoord bood. Dat deel van het circuit werd afgesloten en er werden alleen nog regionale wedstrijden georganiseerd.

De eerste doorbraak voor het terrein kwam er toen de provincie het terrein van het Glosso Circuit omvormde tot recreatiegebied. Het heeft uiteindelijk 28 jaar geduurd voor de vzw Glosso Circuit Arendonk in 2020 van de deputatie een omgevingsvergunning heeft gekregen om het volledige racecircuit te gebruiken, op voorwaarde dat er enkele maatregelen werden getroffen om overlast te beperken. Tegen die beslissing werd echter beroep aangetekend door één buurtbewoner.

Via het ministerieel besluit OMV/2019121764 van 22/09/2020 werden bijzondere voorwaarden opgelegd als gevolg van de beroepsprocedure van besluit OMGP-2019-0435 van de deputatie van de provincie Antwerpen. Het ging om een aantal

maatregelen, waaronder het bouwen van een muur om de geluidsoverlast voor de buurt te beperken.

Maar ook de beslissing van de minister werd aangevochten door dezelfde buurtbewoner. De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelde echter dat de omgevingsvergunning die de minister heeft afgeleverd, kan standhouden en wijst alle tegenargumenten van de beroepsindiener af. De raad is van mening dat de afwegingen over waterhuishouding en ruimtelijke bestemming behoorlijk zijn uitgevoerd. De beroepsindiener heeft op geen enkele manier aangetoond dat de regelgeving niet gevolgd werd, aldus de raad in arrest RvVb-A-2122-0030 van 9 september 2021 in de zaak met rolnummer 2021-RvVb-0163-A. Daardoor is de omgevingsvergunning vrij van beroepen.

Duivelsberg Maasmechelen, vzw Belgische Rallycross Vereniging: omgevingsvergunning tot 27 november 2030

Het is meer dan vijftig jaar geleden dat op de Duivelsberg de eerste rallycrosswedstrijd van het land plaatsvond. De milieuvergunning van het Duivelsbergcircuit was al sinds 2020 vervallen en de eerdere aanvraag tot een omgevingsvergunning werd door het provinciebestuur geweigerd vanwege problemen met het milieueffectrapport.

De Vlaamse Regering besliste op 4 juni 2021 de herbestemming van de Enclaves Hoge Kempen stop te zetten. Dat wil zeggen dat het gebied waarin het Duivelsbergcircuit gelegen is – een enclave binnen het Nationaal Park Hoge Kempen – tot nader order recreatiegebied blijft. Minister Zuhal Demir heeft in 2021 aan de uitbaters een voorwaardelijke afwijking toegestaan voor de VLAREM II-normen (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning). Daar werd geen beroep tegen aangetekend en die afwijking is bijgevolg definitief.

De vzw Belgische Rallycross Vereniging startte met die kennis opnieuw de omgevingsvergunningsprocedure en verkreeg vlak voor de zomer van 2023 een omgevingsvergunning van vijf jaar van de deputatie van de provincie Limburg. Dat was korter dan de twintig jaar die de uitbater voor ogen had, maar alsnog een doorn in het oog van enkele milieuverenigingen en burgers. Tegen het besluit 2023_DEP_02162 van de deputatie van 1 juni 2023 met bijzondere voorwaarden werd daarom beroep aangetekend door enkele omwonenden en milieuorganisaties én door de aanvrager.

De beslissing van de deputatie werd aangevochten en kwam daardoor bij de bevoegde minister terecht. Ze besliste om via het ministerieel besluit OMV/2022043736 van 27 november 2023, de omgevingsvergunning in beroep toe te kennen, zij het niet onvoorwaardelijk. Er worden een aantal belangrijke voorwaarden opgelegd. De vergunning werd beperkt tot zeven jaar, wat langer is dan de deputatie gepland had. Ook het aantal raceweekends wordt beperkt tot twaalf per jaar, waarbij ook geen races mogen plaatsvinden van begin maart tot en met 30 juni. De uitbater moet binnen een jaar een beheerplan voor de hele site opmaken op basis van onder meer stofhinder. De racewagens moeten op ondoordringbare folie staan en als het regent, moeten ze onder tenten staan. Het terrein mag ook alleen tijdens evenementen verlicht worden. Op die manier moet de impact van het circuit beperkt blijven.

Een aangekondigd beroep van Natuurpunt tegen de omgevingsvergunning werd begin 2024 in overleg met de bevoegde minister ingetrokken. Daardoor is de omgevingsvergunning vrij van beroepen.

2.3. Autosport

Voor andere autosporten beschikt Vlaanderen alleen over het circuit van Zolder in Limburg. De vergunningverlenende overheid probeerde om de uitbater de voorbije jaren maximale rechtszekerheid te geven binnen het geldende regelgevende instrumentarium en het vergunningenbeleid. Daarbij werd regelmatig gerechtelijk tussenbeide gekomen. Hieronder volgt een overzicht van de voorgeschiedenis.

Circuit van Zolder, vzw Terlaemen: omgevingsvergunning van onbepaalde duur

Het circuit van Zolder kreeg gestalte in het begin van de jaren 1960 toen de lokale motorclub AMC Bolderberg, die sinds 1961 al wedstrijden organiseerde op de voorloper 'omloop Terlaemen', besloot om de zaken grondiger aan te pakken en door de Nederlander John Hugenholtz sr. een circuit liet ontwerpen. De officiële opening kwam er op 19 juni 1963.

In 2018 heeft de deputatie van de provincie Limburg een omgevingsvergunning van onbepaalde duur verleend voor de verdere exploitatie van het circuit. Na een beroepsprocedure werd die beslissing op 26 maart 2019 bevestigd door de toenmalige Vlaamse minister van Omgeving.

Door de COVID-19-pandemie was het tijdelijk niet toegestaan om wedstrijden en races te organiseren. Daarom vroeg vzw Terlaemen een bijstelling van de milieuvoorwaarden om bij de heropening eenmalig in oktober 2020 niet twee, maar drie wedstrijden te kunnen organiseren. Via het besluit OMV/2020075910 van 10 september 2020 kreeg de exploitant daarvoor de toestemming van de deputatie Limburg.

Enkele omwonenden van het circuit ervaren naar eigen zeggen onaanvaardbare geluidshinder en verzoeken een bijstelling van de bijzondere milieuvoorwaarden. Meer specifiek werden strengere geluidsnormen en een aangepast klachtenbeheersysteem gevraagd. De deputatie van de provincie Limburg ging niet in op de vraag van omwonenden en wees de gevraagde bijstelling op 15 december 2021 af. In de beroepsprocedure die daarop volgde, besliste minister Zuhail Demir op 14 juni 2022 om wel rekening te houden met de klachten van omwonenden, voor zover het gaat om aangetoonde hinder, en om een bijkomend meetpunt op te leggen. De Raad voor Vergunningsbetwistingen volgde de beroepsargumenten van de exploitant van het circuit niet en bevestigde de beslissing van minister Zuhail Demir bij het arrest RvVb-A-2324-0016 van 7 september 2023.

De eigenaar van de woning die het dichtst bij het circuit ligt, gaf geen toestemming om een geluidsm Meetpunt te plaatsen. Door die weigering kon de vzw Terlaemen de opgelegde milieuvoorwaarden niet uitvoeren en vroeg de vzw noodgedwongen om een nieuwe bijstelling. Meer specifiek stelt de uitbater voor om twee bijkomende geluidsm Meetpunten te plaatsen langs het circuit. De deputatie van de provincie Limburg heeft het verzoek op 29 juni 2023 ingewilligd. In de beroepsprocedure wordt die beslissing bij het ministerieel besluit OMV/2023016662 van 1 december 2023 bevestigd.

3. Bijkomende vaststellingen

3.1. Vergunningsbevoegdheid

Zoals de hierboven uitgewerkte voorgeschiedenis van de verschillende terreinen duidelijk aangeeft, behoort de bevoegdheid in eerste aanleg voor vergunningsbeslissingen over dergelijke inrichtingen tot het provinciale niveau. Als er een beroepsprocedure tegen die beslissing wordt opgestart, komt een nieuwe vergunningsbeslissing zo goed als altijd op het Vlaamse niveau terecht

en dikwijls wordt nadien nog een beroepsprocedure opgestart bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Door die cascade aan niveaus wordt in elk geval gedurende zes tot negen maanden tijd verloren. Dat verhoogt de onzekerheid in de sector.

Een vergelijkbare problematiek was er tot 2022 voor de windmolenprojecten. De provinciebesturen waren in eerste aanleg bevoegd voor bepaalde windturbineprojecten. Toch kwamen heel veel aanvragen nadien via een beroepsprocedure op het Vlaamse niveau terecht voor een nieuwe vergunningsbeslissing, waarna dikwijls een beroepsprocedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen werd opgestart. Die procedure werd in 2022 gewijzigd. Sindsdien kunnen provinciebesturen geen omgevingsvergunningen meer afleveren voor windturbineprojecten. De verschuiving van de bevoegdheid naar het Vlaamse niveau zorgt niet alleen voor duidelijkheid en eenvormigheid, maar ook voor een tijdswinst van zes tot negen maanden voor hernieuwbare-energieprojecten. Beroep aantekenen tegen die projecten blijft mogelijk via een procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen, maar er verdween een beroepsmogelijkheid. Dat kortte de tijd van onzekerheid voor projecten in.

Vanuit de vaststelling dat het maar om een beperkt aantal terreinen gaat (die zo goed als altijd in een beroepsprocedure op Vlaams niveau terechtkomen en op die manier tot veel tijdsverlies leiden) en als erkenning van het belang van die sporten, is het volgens de indieners van deze conceptnota voor nieuwe regelgeving raadzaam om dat systeem te herbekijken. Daarbij zijn er twee mogelijkheden:

- er worden regelgevende voorbereidingen getroffen om van de vergunningsbevoegdheid voor terreinen voor gemotoriseerde geluidsproducerende sporten een Vlaamse bevoegdheid te maken, zoals dat eerder ook al voor de windmolenprojecten werd gedaan;
- er worden beleidsondersteunende initiatieven genomen om de provinciebesturen bijkomend te ondersteunen vanuit het Vlaamse niveau om beoordelingen van aanvragen voor terreinen voor gemotoriseerde geluidsproducerende sporten beter te onderbouwen, niet het minst op juridisch en milieutechnisch vlak.

3.2. Impact van speciale beschermingszones

Om tegemoet te kunnen komen aan de versnipperde natuur met lage kwaliteit werd onder impuls van de Europese Unie het Natura 2000-programma in het leven geroepen. Natura 2000 is een Europees netwerk van speciale beschermingszones (SBZ's) waarin per gebied specifieke natuurdoelen worden vooropgesteld. Binnen elke SBZ worden verschillende habitats of natuurtypes aangeduid die elk specifieke planten en dieren huisvesten. Binnen elke habitat wordt er gestreefd naar voldoende kwaliteitsvolle natuur. Het is de bedoeling dat het einddoel, dat per SBZ werd vastgelegd, uiterlijk in 2050 wordt bereikt. Dat werd in twee richtlijnen vastgelegd: de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.

De Europese Vogelrichtlijn werd opgesteld in 1979 en heeft als doel om alle in het wild levende vogelsoorten in Europa in stand te houden. Ze beschermt zowel de vogels als hun eieren, hun nesten én hun leefgebied. De Vogelrichtlijn bevat een lijst van 187 zeldzame en/of bedreigde vogelsoorten. Voor die soorten moeten de lidstaten speciale beschermingszones aanwijzen, de speciale beschermingszones - Vogelrichtlijngebied (SBZ-V's). Ook belangrijke overwinteringsgebieden van trekvogels kunnen deel uitmaken van een speciale beschermingszone. Voor alle vogelsoorten die onder die richtlijn vallen en regelmatig in Vlaanderen broeden, zijn natuurdoelen opgesteld. Die zijn vastgelegd in het Natuurdecreet.

De Habitatrichtlijn dateert van 1992 en stelt de bescherming van natuurlijke en halfnatuurlijke leefgebieden of habitats centraal. De richtlijn beschermt vijfhonderd plantensoorten, tweehonderd diersoorten (geen vogels, omdat die in de Vogelrichtlijn zijn opgenomen) en 198 habitats. Ook voor de Habitatrichtlijn

moeten speciale beschermingszones worden aangewezen, de speciale beschermingszones - Habitatrichtlijngebied (SBZ-H's).

Beide types gebied overlappen deels met elkaar. Door de overlapping zijn er in de praktijk 41 verschillende gebieden:

- 24 SBZ-V's met een totale oppervlakte van 98.243 hectare of 7,3 procent van Vlaanderen;
- 38 SBZ-H's met een totale oppervlakte van 105.022 hectare of 7,8 procent van Vlaanderen.

De SBZ-V's en SBZ-H's hebben een gezamenlijke (deels overlappende) oppervlakte van 166.322 hectare of 12,3 procent van Vlaanderen.

De besluitvorming over die gebieden dateert van enige tijd geleden. Op 14 februari 1996 heeft de Vlaamse Regering besloten om een reeks gebieden voor te stellen aan de Europese Commissie voor aanwijzing als SBZ-H ('gebieden van communautair belang'). De Europese Commissie oordeelde dat de voorgestelde gebieden onvoldoende waren. Het oorspronkelijke voorstel werd aangevuld met 38 gebieden. Dat gebeurde met een beslissing van de Vlaamse Regering op 4 mei 2001. Op 24 mei 2002 werd die beslissing omgezet in een officieel besluit. Daarmee wilde de Vlaamse Regering de rechtsgeldigheid en rechtszekerheid voor iedereen garanderen. Dat besluit werd op 17 augustus 2002 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De Europese Commissie bevestigde de aanwijzing van de gebieden van communautair belang met een beschikking op 7 december 2004. Op 15 februari 2008 werden de waterzones van het IJzer- en Schelde-estuarium aan de gebieden toegevoegd door een besluit van de Vlaamse Regering. Op 23 april 2014 besloot de Vlaamse Regering om de gebieden van communautair belang aan te wijzen als SBZ-H. Voor elk gebied is een apart aanwijzingsbesluit goedgekeurd. In dat besluit zijn de specifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD's) voor het gebied opgenomen, alsook de prioritaire inspanningen om die te realiseren. In die besluiten zijn ook de instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen opgenomen voor de SBZ-V's die met de SBZ-H's overlappen.

Inmiddels kan worden vastgesteld, niet het minst in de nasleep van het stikstof-arrest, dat de aanwijzing van de SBZ-gebieden juridische implicaties heeft als gevolg van het juridische engagement van de Vlaamse overheid ten aanzien van het Europese niveau. Om aan de rechtszekerheid van vergunningsbeslissingen tegemoet te komen, werd bijgevolg het Stikstofdecreet van kracht.

Ook in de vergunningsdossiers van de hierboven vermelde terreinen voor gemotoriseerde geluidsproducerende sporten wordt de impact op SBZ-gebieden geregeld als tegenargument voor vergunningen gebruikt, dikwijls met rechtspraak tot gevolg. Dat hypothekeert de verdere exploitatie van die terreinen, zoals onder andere het geval is voor het rallycrosscircuit Duivelsberg.

In de marge van het stikstofakkoord werd ervoor geopteerd wijzigingen aan de kaart van de habitats (de zogenaamde SBZ's) te onderzoeken en te bepleiten op Europees niveau. De bevoegde Europese commissaris liet in het voorjaar van 2025 weten dat het evident is dat beknibbelen op de natuurdoelstellingen niet aan de orde is, maar meldde tegelijk dat het herzien van Natura 2000-gebieden niet onmogelijk is, zij het onder strikte voorwaarden waaronder een compensatie. In het Vlaamse regeerakkoord wordt voortgebouwd op de intenties van het stikstofakkoord en wordt ook breder dan de stikstofproblematiek gegaan: "Waar mogelijk en nuttig worden verplaatsingen van habitats onderzocht en bepleit op Europees niveau." Dat biedt mogelijkheden om het mechanisme van habitatverplaatsing ook voor de vergunningverlening van andere activiteiten dan de stikstofuitstotende activiteiten te bekijken.

Voor de terreinen die geconfronteerd worden met een problematiek die gerelateerd is aan de speciale beschermingszones, lijkt het raadzaam uitvoering te geven aan het Vlaamse regeerakkoord, waarbij de verplaatsing van habitats onderzocht wordt en bepleit wordt op Europees niveau, zonder afbreuk te doen aan het algemene ambitieniveau op het vlak van de natuurdoelstellingen. Daarbij moeten ook mogelijke compensatielocaties voor die habitats voorgesteld worden.

Tijdens een parlementaire bespreking van de eventuele herlokalisering van SBZ-gebieden in de Commissie voor Leefmilieu, Natuur en Ruimtelijke Ordening op 22 oktober 2024 bleek er een relatief grote consensus over te bestaan om specifiek voor motor- en rallycrossterreinen een initiatief te nemen, waarbij minstens mogelijke compensatieopties worden onderzocht.

3.3. Aankomende regelgevende ingreep

De indieners van deze conceptnota voor nieuwe regelgeving verwijzen naar het besluit van de Vlaamse Regering van 2 februari 2024 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, en het besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 houdende de vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage, wat betreft de omlopen voor motorvoertuigen en vaartuigen. Met dat besluit wordt geprobeerd om een oplossing te bieden aan het rechtsvacuüm dat regelmatig vastgesteld wordt voor de beoordeling van geluidshinder voor de motorcrossomlopen. De Vlaamse Regering heeft de ambitie om de huidige uitzonderingsregeling voor permanente omlopen (inrichtingen ingedeeld in rubriek 32.9 van de VLAREM-indelingslijst) op te heffen als gevolg van rechtspraak. Het wordt evenwel mogelijk gemaakt om in een omgevingsvergunning daarvan af te wijken. Met het besluit wordt niet één globale oplossing uitgewerkt omdat een one-size-fits-all-oplossing niet zinvol is voor gemotoriseerde geluidsproducerende sporten, maar er worden individuele geluidso oplossingen naar voren geschoven om ieder individueel project een kans te geven. Om te garanderen dat de milieueffecten in een dergelijk geval grondig worden beoordeeld, worden die projecten dan van rechtswege project-MER-plichtig. De uitzonderingsregeling voor tijdelijke omlopen (eendagswedstrijden) blijft daarbij behouden.

Die nieuwe regeling gaat in op 1 januari 2027, wat betekent dat alle bestaande inrichtingen een bijstelling van hun vergunningsvoorwaarden zullen moeten aanvragen. Dat moet de rechtszekerheid van hun omgevingsvergunning verder verstevigen. Het is evenwel voor veel uitbaters niet evident om een dergelijke procedure zelfstandig te doorlopen omdat de regelgeving erg complex is. Gelet op het beperkte aantal dossiers én het belang van de sport voor Vlaanderen, lijkt het in het kader van ontzorging raadzaam om de VIP-cel (Vlaams investeringsproject) van het Departement Omgeving in te schakelen voor de begeleiding van de aanvragers in het proces.

3.4. Impact van beleidsmatig gewenste ontwikkelingen

Zowel actiegroepen als rechters roepen geregeld de zogenaamde beleidsmatig gewenste ontwikkelingen in. Dat zijn passages in beleidsdocumenten van diverse overheden die als afweging moeten worden meegenomen in vergunningsbeslissingen. Artikel 4.3.1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bevat immers sinds enige tijd de uitdrukking 'beleidsmatig gewenste ontwikkelingen'. De decreetgever wilde met het begrip verwijzen naar inhoudelijke visie-elementen die in verschillende documenten te vinden zijn (een structuurplan, een masterplan, een woningtypetoets, een hoogbouwnota, een voorontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan, een omzendbrief, beleidsplannen ruimte enzovoort). In dat kader is het belangrijk dat op geen enkel niveau, en al zeker niet op Vlaams niveau, uitdoofscenari's voor de hierboven vermelde terreinen worden overwogen. Op Vlaams niveau werd daarom al een eerste positieve stap gezet.

In 2016 heeft de toenmalige Vlaamse Regering een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) 'Enclaves Hoge Kempen' opgestart. Daarbij werd voor de enclaves met een intensief landgebruik (ontginningen, industrieterreinen, cross-circuits, intensieve landbouw) op termijn gestreefd naar een uitdoving van die functies en naar herstel van natuurlijke biotopen. De Vlaamse Regering besliste op 4 juni 2021 de herbestemming van de 'Enclaves Hoge Kempen' stop te zetten. Dat houdt in dat er niet langer een planproces loopt waarbij gestreefd wordt naar een uitdoving van de enclave 'Duivelsberg' nabij het Nationaal Park Hoge Kempen. Meer nog, op 4 juni 2021 werd beslist om een nieuw planproces voor het GRUP 'Hoge Kempen' op te starten en te beperken tot die deelgebieden van het GRUP 'Enclaves Hoge Kempen', die door een beperkte herwerking kunnen worden opgenomen, ontginningsgebieden waarvan de nabestemming natuur effectief is gerealiseerd en ontginningsgebied waarvan de termijn van nabestemming naar natuur is bepaald. Op die manier wordt snel duidelijkheid en rechtszekerheid geboden voor eigenaars en bedrijven die al twintig jaar in onzekerheid functioneren. In dat GRUP wordt de uitdoving van de enclave 'Duivelsberg' uitdrukkelijk niet meegenomen, wat ook impliceert dat het uitdoofscenario vanuit ruimtelijk oogpunt niet langer een beleidsmatig gewenste ontwikkeling is. Het gebied wordt immers behouden als recreatiegebied waarin gemotoriseerde geluidsproducerende sport een zone-eigen en dus vergunbare activiteit is.

Het blijft onduidelijk of en hoeveel beleidsdocumenten nog een uitdoofbeleid voor de hierboven vermelde terreinen bevatten. Het lijkt in die optiek raadzaam een screening te doen op alle geldende beleidsdocumenten van Vlaanderen op het vlak van gemotoriseerde geluidsproducerende sporten en die eventueel aan te passen (zo nodig ook op regelgevend vlak). Daar waar lokale besturen minder sportgezinnd zijn en een uitdoofbeleid of sluiting van terreinen voor motorsport opnemen in hun lokaal beleidsplan Ruimte, is het mogelijk de schorsingsbevoegdheid van de minister in te zetten.

3.5. Aanstelling van een onderhandelaar

In zijn antwoord op een parlementair initiatief van Vlaams volksvertegenwoordiger Andy Pieters heeft de huidige Vlaamse minister van Omgeving Jo Brouns recent de volgende toelichting gegeven bij de acties voor de toekomst van motor- en rally-crossterreinen in Vlaanderen (*Schriftelijke vragen* Vl.Parl. 2024-25, nr. 38, aan minister Jo Brouns).

Aan het einde van de vorige legislatuur werd vanuit het kabinet van de voormalige minister van Omgeving Zuhal Demir besloten om een onderhandelaar aan te stellen, specifiek voor het aanpakken van de uitdagingen en controverses rond de vier bestaande motorcrossterreinen en het rallycrosscircuit. Die aanstelling streeft er daarnaast naar om mogelijke locaties voor nieuwe terreinen voor gemotoriseerde geluidsproducerende sporten te identificeren.

De onderhandelaar werd inmiddels aangesteld en heeft in de zomermaanden van 2024 gesprekken gevoerd met betrokken stakeholders uit de motorcrossector. Er werd ook contact gelegd met vzw's die betrokken zijn bij lopende beroepsprocedures. Verder werd er afstemming gezocht met Sport Vlaanderen.

Op basis van zijn bevindingen werkt de onderhandelaar aan een voorstel dat de nodige rechtszekerheid kan bieden voor de bestaande motorcrossterreinen. Daarin wordt gezocht naar een valabel compromis met de sector en met Sport Vlaanderen.

Voor de verdere aanpak van nieuwe terreinen en het rallycrosscircuit zal de onderhandelaar op korte termijn een overleg opzetten met het kabinet van de minister om de onderhandelingen te vervolledigen en de volgende stappen te bepalen. Er wordt naar gestreefd om, na een verdere afstemming met de sector, een gedegen en breed gedragen voorstel aan de stakeholders voor te leggen. Op die manier

moet een gedragen voorstel worden uitgewerkt dat zorgt voor een duurzame toekomst voor gemotoriseerde geluidsproducerende sporten in Vlaanderen.

De minister geeft aan dat dit, gelet op de complexiteit van de problematiek, nog enige tijd in beslag kan nemen. De aangewezen onderhandelaar is bijvoorbeeld nog altijd met de motorcrossesector en een aantal experts aan het overleggen over hoe de geluidsmetingen het meest efficiënt en nauwkeurig kunnen worden uitgevoerd. Daarnaast wordt nagegaan welke meetmethodiek het meest representatief is en hoe die geluidsmetingen kunnen worden gemonitord.

4. Conclusie

Het is belangrijk om veelvuldige inspanningen te doen om de toekomst van gemotoriseerde geluidsproducerende sporten in Vlaanderen te verzekeren. Om rechtszekerheid op lange termijn en een duurzame toekomst voor de verschillende terreinen te garanderen, zijn er evenwel meer inspanningen nodig. Dat leidt tot volgende actiepunten:

- 1° met deze conceptnota voor nieuwe regelgeving verzoeken de indieners de Vlaamse minister, bevoegd voor de omgeving, om het lopende proces na de aanstelling van een onderhandelaar voor huidige en mogelijke nieuwe terreinen te versnellen en voor elk van de in deze conceptnota vermelde terreinen een onderzoek uit te voeren naar de knelpunten in vergunningverlening met de bedoeling om die te inventariseren en vervolgens aan te pakken;
- 2° voor de terreinen die geconfronteerd worden met een problematiek die gerelateerd is aan de speciale beschermingszones wordt aan de Vlaamse Regering gevraagd om uitvoering te geven aan het Vlaamse regeerakkoord waarbij de compensatie van habitats onderzocht wordt en bepleit wordt op Europees niveau, zonder afbreuk te doen aan het algemene ambitieniveau op het vlak van de natuurdoelstellingen. Daarbij moeten ook mogelijke compensatielocaties voor de habitats in kwestie voorgesteld worden. Dat alles moet finaal bij een besluit van de Vlaamse Regering vastgesteld worden;
- 3° vanuit de vaststelling dat het maar om een beperkt aantal terreinen gaat (die zo goed als altijd in beroep op Vlaams niveau terecht komen en daardoor tot veel rechtsonzekerheid leiden) en als erkenning van het belang van die sporten, wordt geanalyseerd of er:
 - ofwel regelgevende voorbereidingen nodig zijn om de vergunningsbevoegdheid voor terreinen voor gemotoriseerde geluidsproducerende sporten naar het Vlaamse niveau te verplaatsen, zoals eerder ook al voor de windmolenprojecten gebeurde;
 - ofwel beleidsondersteunende initiatieven nodig zijn om de provinciebesturen bijkomend te ondersteunen vanuit het Vlaamse niveau om beoordelingen van aanvragen voor terreinen voor gemotoriseerde geluidsproducerende sporten beter te onderbouwen, niet het minst op juridisch en milieutechnisch vlak;
- 4° om te voorkomen dat uitdoofscenario's voor de in deze conceptnota genoemde terreinen verankerd worden als beleidsmatig gewenste ontwikkeling in lokale of provinciale beleidsplannen, wordt de minister van Omgeving verzocht om dergelijke beleidsplannen te screenen op dat vlak en eventueel zijn schorsings- en/of adviesbevoegdheid te gebruiken. Vlaamse beleidsdocumenten worden gescreend op de vermelding van uitdoofscenario's en in voorkomend geval aangepast conform de visie in deze conceptnota. Waar dat nodig is, leidt dat tot decretale wijzigingen of wijzigingen van besluiten van de Vlaamse Regering;
- 5° aan de minister van Omgeving wordt gevraagd om de VIP-cel van het Departement Omgeving in te schakelen voor de begeleiding van de aanvragers door het proces heen (zie het hierboven vermelde besluit van de Vlaamse Regering van 2 februari 2024) in het kader van ontzorging en gelet op de complexiteit van de regelgeving en de procedures;

- 6° de indieners van deze conceptnota vragen bij de diverse acties een driemaandelijkse voortgangsrapportage van de bevoegde minister of ministers aan de bevoegde commissie van het Vlaams Parlement.

Andy PIETERS
Sanne VAN LOOY
Hans VANHOOF
Jurgen CALLAERTS
Paul VAN MIERT
An HERMANS
Philippe MUYTERS